

МОЛОДІ ДОСЛІДНИКИ

УДК 719:72

Дарина Ярош

*аспірантка при кафедрі теорії, історії архітектури
та синтезу мистецтв НАОМА*

Оперування поняттям “музеефікація” в пам’яткоохоронній сфері

Анотація. На основі аналізу науково-теоретичного досвіду в пам’яткоохоронній сфері висвітлюються питання виникнення і формування поняття “музеефікація”.

Ключові слова: музеефікація, культурна спадщина, пам’ятки архітектури і містобудування, джерельна база, історіографія.

Об’єкти культурної спадщини, особливо пам’ятки архітектури та містобудування, мають величезне значення і цінність як автентичні документи історії. Вони є джерелом інформації з історії, культурного та соціально-економічного розвитку, філософії сприйняття світу; вони також передають рівень мистецької й наукової думки різних поколінь. Саме тому збереження об’єктів архітектурної та містобудівної спадщини – це дуже актуальне питання для сучасності.

Пам’яткоохоронна сфера включає цілу низку різноманітних заходів щодо збереження об’єктів нерухомого культурного надбання, і серед них можна виділити музеефікацію, особливістю якої є поєднання архітектурно-реставраційної методики з музейною наукою. Зауважимо, що музеефікація здатна активно залучати пам’ятки до культурного поля сучасності, забезпечу-

ючи при цьому доступність та збереження їхньої документальності.

Об’єктами музеефікації можуть виступати як особні пам’ятки, так і пам’яткові комплекси чи ансамблі. Варто зазначити, що йдеться не про пристосування об’єктів культурної спадщини під музей, а про трактування їх як музейних експонатів.

Джерельну базу стосовно розкриття поняття “музеефікація” можна умовно поділити на декілька груп: музеезнавча, енциклопедична, архітектурно-археологічна, науково-теоретична, законодавчі та нормативно-правові акти. Основною дослідження, виникнення і формування даного поняття є історичний аналіз.

У даній статті вміщено неповний список джерел з музеефікації. Натомість наводяться імена дослідників та історіографічна база, котра загалом характеризує стан дослідженості поняття “музеефікація” та

дозволяє виявити особливості музеєфікації архітектурно-містобудівних об'єктів.

Передумовою виникнення досліджуваного поняття можна вважати заснування архітектурно-реставраційної методики у другій половині XVIII ст. – першій половині XIX ст., що пов'язано з розкопками Римського форуму, міст Геркуланума і Помпеїв в Італії, дослідженнями Афіньського акрополя. Родоначальником принципів музеєфікації виступає вчений-філософ, археолог Й. Й. Вінкельман (1717–1768). У своїй праці 1763 року “Послання про відкриття в Геркуланумі” вчений, занепокоєний незахищеністю та розкраданням мистецького скарбу античних міст Геркуланума і Помпеїв, звертає увагу на важливість збереження пам'яток у цілісності й недоторканності на місці створення їх (“in situ”) з метою подальшого ознайомлення та дослідження. Вінкельман вперше заявив про необхідність створення умов доступності до об'єктів культурної спадщини зі збереженням та охороною їхньої матеріальної складової.

Паралельно з реставраційною діяльністю розвивається музеєзнавча сфера. Відбувається трансформація уявлень про музей і музейну функцію від зберігання і показу до наукового дослідження. Як наслідок, у 1910-ті роки виникає поняття “музеєфікація”. Вперше цей термін згадується у дослідженні Ф. І. Шміта “Исторические, этнографические, художественные музеи: Очерки истории и теории музей-

ного дела” (Харків, 1919) [1]. Змістовність досліджуваного поняття трактується тут як процес переходу в музейний стан будь-якого об'єкта. Проте, вже на етапі виникнення, процес “музеєфікації” відносять до нерухомих об'єктів, наприклад пам'яток архітектури. Мета музеєфікації на час її створення трактується дуже стисло: їх оптимальне збереження та виявлення історико-культурної, наукової та художньої цінностей.

Починаючи з 20-х років ХХ ст., поняття “музеєфікація” стало широко застосовуватися в радянській музеєзнавчій літературі як гармонійний розвиток наукового дослідження музеїв-заповідників і трактувалося воно як процес перетворення історико-культурних та природних об'єктів у музейні предмети. Причому музеєфікація найчастіше стосувалася об'єктів нерухомих, нематеріальних і просторових, внаслідок чого виникає поняття ансамблевих і середовищних музеїв.

Одним з найважливіших документів для охорони та збереження історико-культурного надбання, безумовно, являється “Конвенція про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини” [2], яка була прийнята на Генеральній конференції UNESCO 1972 року та вступила в силу 1975 року. В ній дається визначення поняття охорони всесвітньої культурної та природної спадщини і встановлено, що держави-учасниці Конвенції, за можливості, намагаються проводити спільну політику, поклика-

ну надати культурній та природній спадщині певних функцій в житті суспільства і включити охорону цієї спадщини до програми загального планування. Звідси, музеєфікацію можна розглядати як інструмент до виконання вимог Конвенції, особливо щодо функціонування об'єктів культурної спадщини в сучасних умовах.

Одним з перших законів незалежної Української держави, який становить інтерес для даного дослідження, є Закон України “Про музеї та музейну справу” [3, ст.1, п. 1], прийнятий Верховною Радою 1995 року. В ньому вперше з'являється поняття музеєфікації, що говорить про формування теоретичної бази України не тільки на досвіді радянського періоду, а й з урахуванням зарубіжних документів. Музеєфікація виступає як “сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до стану, придатного для екскурсійного відвідування”. Визначення доволі умовне, але в ньому присутній важливий фактор для розвитку поняття музеєфікації — це необхідність наукового дослідження об'єкта культурного надбання перед веденням відповідних пам'яткоохоронних дій.

Закон України “Про охорону культурної спадщини” 2000 року [4, ст. 1] наводить визначення музеєфікації, котре цілком співпадає із Законом про музейну справу: “музеєфікація — сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екс-

курсійного відвідування”. Таким чином, йдеться про відсутність спроб дослідження та розвитку музеєфікації, як одного з важливих і комплексних заходів охоронно-реставраційної галузі. Надалі, наприклад в Законі України “Про охорону археологічної спадщини” 2004 року [5] лише згадується “музеєфікація”, без розкриття змісту цього поняття.

Повертаючись до аналізу літературних джерел, зазначимо, що на теренах колишнього Радянського Союзу багато вчених-дослідників, музеєзнавців-архітекторів, таких як Е. Д. Добровольська [6], О. Н. Дьячков [7], С. В. Карпов [8], О. В. Лесик [9] та інші. У своїх працях вони наголошують на важливості й необхідності музеєфікації в процесі охорони та збереження об'єктів історико-культурної спадщини, але не розкривають сутність цього поняття повною мірою.

Осмыслити сутність музеєфікації намагався О. Н. Дьячков [7]. Він розглядає поняття “музеєфікація” з позиції музеєзнавства та культурології, де під музеєфікацією розуміється діяльність, спрямована на включення пам'яток до культурного життя шляхом адаптації їх під музей. Однак варто зазначити, що музеєфікація, на відміну від пристосування під музей, означає набуття об'єктом історико-культурної спадщини значення основного, а іноді єдиного експоната. У такому випадку відбувається фактична охорона і збереження навіть зруйнованих або напівзруйнованих пам'яток.

Спробу розкрити зміст музеєфікації зробив О. В. Лесик у своєму дослідженні про явище сучасного використання пам'яток архітектури [9]. Він поділяє пам'ятки наступним чином: такі, що не використовуються для практичних цілей (давні стіни, триумфальні арки, монументи, огорожі, мости, надгробки і т.п.); об'єкти, адаптовані під музеї (музеї-палади, музеї-фортеці, музеї-церкви і т.п.); пам'ятки, котрі можливо використовувати в господарських цілях зі збереженням їхньої історико-художньої цінності (рядові культурові і громадські споруди).

Автор акцентує увагу на такому невід'ємному аспекті музеєфікації, як доступність відвідувачів до об'єкта культурної спадщини – включення до туристичних маршрутів, комфортні під'їзди тощо.

У часи незалежності України поняття “музеєфікація” з'являється в енциклопедичних джерелах, законодавчих та нормативних документах, хоча у досить формальному викладі.

Так, за версією З. С. Гудченко [10], архітектурною музеєфікацією слід вважати процес “надання функцій музею архітектурним об'єктам, які охороняються у своєму первісному вигляді серед оточення, де свого часу вони були створені. Музеєфікуватися можуть окремі пам'ятки архітектури, монастирі, фортеці, кремлі, садиби, окремі поселення, частини старих міст і цілі історичні міста, які охороняються як музейні цінності”.

В Енциклопедії архітектурної спадщини України [11] знаходи-

мо інше трактування, дуже стисле: “Музеєфікація архітектурна – надання пам'яткам архітектури і містобудування статусу музеїв”. З позиції сучасного розуміння поняття музеєфікації як комплексного пам'яткоохоронного методу, інформація у вищезгаданих джерелах є недостатньою, хоча й розкриває фрагментарно деякі аспекти досліджуваного питання.

Згідно із “Словником основних музейних та екскурсійних термінів” [12], музеєфікація – це напрям музейної діяльності, що полягає в перетворенні історико-культурних чи природних об'єктів в об'єкти музейного показу з метою максимального збереження і виявлення їхньої історико-культурної, наукової, художньої цінності.

Енциклопедичний довідник з археологічного музейництва [13] трактує музеєфікацію як напрям культурної політики в галузі музеєзнавства (музейної справи), змістом якої є перетворення нерухомих пам'яток історико-культурної спадщини в об'єкти музейного показу.

Щодо процесів, які включає музеєфікація, в літературних джерелах знаходимо декілька різних тлумачень. Наприклад, музеєфікація передбачає етапи виявлення, дослідження, консервації, реставрації, експозиційної інтерпретації та подальшого використання пам'яток архітектури та містобудування як об'єктів музейного показу. Проте, правильніше було б вибудувати спочатку понятійний апарат музеєфікації, а потім, з позиції її тлума-

чення, розробляти структуру дій, етапів чи проектів, котрі можуть і повинні входити до складу процесу музеєфікації.

Дослідник М. Скиба музеєфікацією називає комплекс процесів фіксації, архівації, зберігання, репрезентації через постійну експозицію. Автор додає: “Музеєфікація є певною формою суспільної легітимації: якщо артефакт розміщено в музейному просторі – значить він вартий уваги, якщо він потрапляє до фондової збірки – значить його символічна вартість є достатньою, щоби виправдати фінансові витрати, пов’язані із зберіганням, вивченням, популяризацією” [14]. Думка автора підтверджується багатолітніми практичними висновками діяльності музеїв не тільки на теренах України, а й у всьому світі. Проте, варто зазначити, що ставлення сучасного суспільства до музею як до чогось застарілого і сталоного потрібно змінювати. Для цього слід активно впроваджувати нові тенденції в музейну справу, наприклад новітні технології, матеріали, дослідження та передача інформації на відстані за допомогою сучасних інтернет-ресурсів та мереж тощо.

Серед науковців, які започаткували вивчення процесів музеєфікації, передусім археологічних об’єктів, були В. В. Корнієнко [15], М. М. Кучерук [16], Р. М. Осадчий [17], О. О. Попельницький [18], О. М. Титова [19; 20]. Певною мірою узагальнюючою працею стала книга “Музеєфікація об’єктів археологічної спадщини в Європі”

Д. В. Кепіна [21]. Для дослідження музеєфікації вона слугує важливою джерельною базою, проте власне поняття “музеєфікація” подається дуже стисло: автор вважає її процесом демонстрації археологічних пам’яток як музейних експонатів на місці створення їх (“*in situ*”).

Унауковому дослідженні О. М. Титової “Проблеми музеєфікації пам’яток археології України” [20] поняття музеєфікації з позиції збереження археологічних пам’яток розглянуто детально. Музеєфікація стверджується як процес перетворення відповідних пам’яток в об’єкти музейного показу шляхом геолого-гідрологічних, археологічних, археолого-архітектурних досліджень, консервації, у деяких випадках реконструкції відкритих об’єктів, інженерного благоустрою території та створення експозиції з нерухомих і рухомих пам’яток

Серед досліджень архітектурного спрямування, в яких простежуються намагання розкрити поняття музеєфікації, слід назвати ґрунтовні праці О. В. Жукової [22; 23; 24]. Але вони акцентуються на вивченні замкових комплексів, тоді як у виданні наступного періоду науковець, розширюючи коло своїх інтересів, розглядає особливості організації музею ансамблево-середовищного типу на базі об’єктів історико-культурної спадщини [25]. У своїх дослідженнях О. В. Жукова користується дуже стислим трактуванням терміну “музеєфікація”, згідно із законом України про музеї та музейну справу, дещо вдосконалюючи характеристику напрямків музеєфі-

кації: пристосування пам'яток під музеї, забезпечення екскурсійних відвідувань замкового комплексу з обов'язковим його включенням до екскурсійних та туристичних маршрутів без створення музею на території пам'ятки. Значущість наукового доробку дослідниці полягає передусім у тому, що в її працях певною мірою зафіксовано практичний досвід музеєфікації замкових комплексів.

Осягнути сутність музеєфікації допомагають, здебільшого, напрацювання музеєзнавчої науки. Звернення музеєзнавців до вивчення музеєфікації цілком зрозуміле, адже вона по своїй сутності трактує пам'ятку історико-культурної спадщини як музейний предмет. Тож для розкриття загальної картини музеєфікації являють інтерес і музеєзнавчі дослідження, зокрема праці В. І. Ревякіна [26], М. Й. Рутинського та О. В. Стецюк [27], Т. Ю. Юрєнєвої [28] тощо.

У своєму дослідженні музейної справи В. І. Ревякін вважає поняття "музеєфікація" як найкращий спосіб для збереження пам'яток історії та культури [26], але не обґрунтовує сутність цього терміну.

Спроба осмислити сутність музеєфікації як напрямку музейної діяльності розглядається в праці М. Й. Рутинського та О. В. Стецюк [27]. На думку дослідників, музеєфікацією слід вважати перетворення історико-культурних чи природних об'єктів в об'єкти музейного показу з метою максимального збереження і виявлення їхньої історико-культурної, художньої та наукової цінності.

Важливим є дослідження Т. Ю. Юрєнєвої, в якому наводиться уточнене обґрунтування процесу створення ансамблевого музею як важливої складової процесу музеєфікації [28]. В ньому визначається, що музеї за способом виконання функції документування поділяються на колекційні та ансамблеві. Перший тип є традиційним зібранням матеріалів шляхом накопичення і зберігання фондів музейних предметів. На відміну від нього, ансамблевий тип створюється на основі пам'яток архітектури сумісно з їхнім інтер'єром та екстер'єром: прилегла територія, ландшафт, історично сформоване середовище. Функція документування другого типу виконується шляхом збереження та часткового відтворення ансамблю нерухомих пам'яток і характерного для них оточення. Також наводяться типи таких ансамблевих музеїв, серед яких палаци-музеї, будинки-музеї, музеї-квартири, музеї-майстерні і, безумовно, музеї просто неба (скансени). Окрім цього, музеї просто неба визначаються як комплекс будівель-музеїв, котрі музеєфіковані на місці їхнього створення зі збереженням або частковим відтворенням історико-культурного середовища.

Варто зазначити, що в процесі створення експозиції музеїв просто неба, незалежно від того, складаються вони з архітектурних об'єктів, чи лише з археологічних, їм надається статус музеїв-заповідників. Тож, при організації музеїв просто неба у Києві, Львові, Ужгороді, Пе-

реяславі-Хмельницькому та Чернівцях дослідження музеєфікації поповнюється новими даними, за якими надалі ведеться уточнення структури музеєфікації.

Окремо слід відзначити дослідження музеєфікації як процесу створення музеїв просто неба, котре провели О. Є. Афанасьєв, Є. В. Бурлака, Ю. М. Маркіна [29]. Поняття “музеєфікація” в даному випадку розуміється як презентація архітектурно-етнографічного простору з включенням об’єктів нематеріальної культурної спадщини. Процес музеєфікації виражається у створенні своєрідного архітектурно-етнографічного комплексу під відкритим небом з міні-музеями в окремих будівлях. Тобто йдеться про надання відвідувачам можливості побувати в реконструйованому населеному пункті минулого й отримати загальне уявлення про історію відповідної країни або місцевості. Заслужує на увагу також важливість поєднання матеріальної та нематеріальної складової об’єкта архітектурно-містобудівної спадщини для кращого забезпечення її збереження та функціонування в сучасних умовах.

Отже, значущість музеєзнавчих досліджень в даному випадку полягає в тому, що музеєфікація розглядається в комплексі з проявами інших явищ музейної справи, відповідно, уточнюються риси її сутності, ведеться структуризація принципів музеєфікації як комплексного процесу.

Музеєфікація залишається в полі зору й сучасної історико-ар-

хітектурної науки. Це засвідчують праці Е. О. Шулепової [30], Н. М. Буланової [31] та інших. У дослідженні Е. Я. Шулепової розглянуто два напрямки музеєфікації: трактування пам’ятки як експоната, в зв’язку з її історико-культурною цінністю і автентичністю як документа історії, та пристосування пам’ятки під музей. При цьому автор наголошує, що головною умовою створення музею в пам’ятці є збереження її архітектурно-планувальної організації та художнього образу.

У дослідженні Н. М. Буланової [31] не розглянуто сутність музеєфікації з позиції збереження архітектурної спадщини, а наводиться досить формальне визначення поняття “музеєфікація”, присутнє і в Законі України про музеї і музейну справу. До того ж, у дослідженні пропонується поділ музеєфікації на два напрямки: пристосування пам’яток місцевої архітектури під музеї та забезпечення екскурсійних відвідувань без створення музею на території пам’ятки. Це визначення можна правомірно вважати неповним, бо головною сутністю музеєфікації є перетворення об’єкта історико-культурної спадщини на експонат. Окрім цього, локалізація дослідження стосовно одного місця не може претендувати на забезпечення належного обґрунтування музеєфікації як комплексу охоронно-реставраційних заходів.

Найбільше комплексне визначення музеєфікації наводиться у дослідженні Л. В. Прибєги [32]. Він розуміє музеєфікацію, як “комп-

лекс пам'яткоохоронних, в тому числі й реставраційних заходів, що забезпечують збереження автентичної матеріальної субстанції об'єкта культурної спадщини та характерного довкілля, сприяють виявленню історико-культурної значущості пам'ятки та спрямованих на створення умов її експонування і доступності для відвідувачів”.

У розглянутих літературних джерелах поняття “музеефікація” загалом є неповним. До того ж, зауважимо, що термін “музеефікація” розглядається частіше як пристосування під музей, хоча цим терміном слід визначати надання пам'яткам статусу експоната. Тоді, відповідно, значно розшириться перелік заходів, спрямованих на

забезпечення збереження об'єктів культурної спадщини.

Отже, за результатами аналізу попередніх матеріалів, музеефікацією можна вважати комплекс охоронно-реставраційних заходів, що забезпечують збереження автентичної матеріальної субстанції пам'ятки і характерного довкілля, сприяють виявленню їхньої історико-культурної, наукової й мистецької значущості, та створюють відповідні умови експонування й доступності для відвідувачів.

На наступному етапі дослідження музеефікації відбуватиметься розкриття її визначальних факторів. Завдяки цьому стане можливим доповнення класифікації архітектурно-містобудівних пам'яток на предмет музеефікації їх.

1. *Шляхтина Л. М.* Становление и развитие музееведческой мысли в трудах Ф. И. Шмита / Л. М. Шляхтина, Е. Н. Мастеница // *Сборник статей / Под. Ред. М. Б. Пиотровского, А. А. Никоновой.* – СПб : СПБ-ГУ, 2006. – С. 32–40.
2. *Конвенція Про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини / Пам'яткознавство: права охорона культурних надбань: зб. док. / упоряд. та кер. проекту Л. В. Прибега.* – К. : Ін-т культурології Акад. мистецтв України, 2009. – С. 262–274.
3. *Закон України “Про музеї і музейну справу” / Пам'яткознавство: права охорона культурних надбань: зб. док. / упоряд. та кер. проекту Л. В. Прибега.* – К. : Ін-т культурології Акад. мистецтв України, 2009. – С. 28–39.
4. *Закон України “Про охорону культурної спадщини” / Пам'яткознавство: права охорона культурних надбань: зб. док. / упоряд. та кер. проекту Л. В. Прибега* – К. : Ін-т культурології Акад. мистецтв України, 2009. – С. 40–71.
5. *Закон України “Про охорону археологічної спадщини” / Пам'яткознавство: права охорона культурних надбань: зб. док. / упоряд. та кер. проекту Л. В. Прибега.* – К. : Ін-т культурології Акад. мистецтв України, 2009. – С. 71–83.
6. *Карпов С. В.* Памятник архитектуры как объект музеефикации. / С. В. Карпов // *Актуальные проблемы советского музееведения: Сб. науч. тр.* – М., 1987. – С. 40–49.
7. *Лесик А. В.* Охрана и рациональное использование памятников архитектуры / А. В. Лесик. – Львов : Вища школа, 1987. – С. 38.
8. *Добровольская Э. Д.* Музеефикация памятников архитектуры: Теория и практика / Э. Д. Добровольская // *Музейное дело и охрана памятников: Обзор информации.* – М. : НИО

- “Информкультура”, 1989. – Вып. 1. – С. 124–138.
9. *Дьячков А. Н.* Актуальные проблемы сохранения и использования памятников культуры / А. Н. Дьячков // Вопросы охраны, реставрации и пропаганды памятников истории и культуры / Отв. ред. Э. А. Шулепова. – М., 1992. – С. 9.
 10. *Архітектура* : Корот. словник-довідник / [уклад. А. П. Мардер, Ю. М. Євреїнов, О. А. Пламеницька та ін./ За заг. ред. А. П. Мардера]. – К. : Будівельник, 1995. – С. 175.
 11. *Енциклопедія архітектурної спадщини України* : Тематичний словник багатотомного видання / [авт.-уклад. В. Тимофієнко]. – К., 1995. – С. 76.
 12. *Словник основних музейних та екскурсійних термінів* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/12120124/kulturologiya/slovník-osnovnih-muzeynih-ekskursiynih-terminiv>.
 13. *Археологічне музейництво* : Енциклопедичний довідник / [авт.-уклад. Кепін Д. В.] / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК. – К., 2010. – С. 67.
 14. *Скиба М.* Класичний музей і сучасне містечтво. [Електронний ресурс] / М. Скиба // Освіта й інновації / Веб-видання “Коридор”. – К., 2011. – Режим доступу: <http://korydor.in.ua/texts/511-Klasichniy-muzej-i-suchasne-mistetstvo>
 15. *Корнієнко В. В.* Проблеми музеєфікації пам'яток археології для їх функціонування як туристичних об'єктів (на прикладі поселень Трипільської культури) / В. В. Корнієнко // Праці Центру пам'яткознавства. – К., 2008. – Вип. 15. – С. 89–90.
 16. *Методичні рекомендації щодо музеєфікації пам'яток археологічної спадщини* / упоряд. М. М. Кучерук // Праці Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень. – К., 2009. – 3 с.
 17. *Осадчий Р. М.* Програма музеєфікації археологічного комплексу “Мергелева гряда” / Р. М. Осадчий // Праці Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень. – 2010. – Вип.5. – С. 144–150.
 18. *Попельницький О. О.* Проект методичних рекомендацій щодо музеєфікації пам'яток історії / О. О. Попельницький // Праці Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень. – 2010. – Вип.5. – С. 325–331.
 19. *Титова О. М.* Проблеми музеєфікації археолого-архітектурних пам'яток / О. М. Титова // Діяльність музеїв просто неба у збереженні культурної спадщини та відродженні духовності народу : матер. міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 25-річчя Музею народ. арх. та побуту України. – К., 1994. – С. 22–23.
 20. *Титова О. М.* Проблеми музеєфікації пам'яток археології України / О. М. Титова // Педагогічні та рекреаційні технології в сучасній індустрії дозвілля : матер. між нар. наук.-практ. конф. – К., 2004.
 21. *Кепін Д. В.* Музеєфікація об'єктів археологічної спадщини в Європі: На прикладі пам'яток первісної культури / Д. В. Кепін // Центр Пам'яткознавства НАН України. – К., 2005. – С. 3
 22. *Жукова О. В.* Музеєфікація історико-архітектурних пам'яток Хмельниччини: проблеми та перспективи / О. В. Жукова // Могилянські читання 2002 року : зб. наук. праць. – К. : ВІПОЛ, 2003. – С. 205–208.
 23. *Жукова О. В.* Музеєфікація замкових комплексів України як один з засобів їх збереження [Електронний ресурс] / О. В. Жукова // Археометрія та охорона історико-культурної спадщини / Веб-видання “Мислене Древо”. – К., 2004. – Режим доступу: <http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Archeology/Archeometry/Heritage/CastlesMuseums.html>

24. Жукова О. В. Музеефікація замкових комплексів Хмельниччини як один з факторів розвитку туризму в області / О. В. Жукова // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Архітектура. – Львів: Вид-во Національного університету “Львівська політехніка”, 2005. – С. 165–167.
25. Жукова О. В. Діяльність приватних музеїв на основі музеефікації пам’яток історії та культури як одна з перспектив розвитку музейної мережі в сучасній Україні [Електронний ресурс] / О. В. Жукова // 17 Сумповські читання: Комунікаційний підхід у музейній справі як відповідь на потреби соціуму. – Харків, 2011. – Режим доступу : <http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/2011/article.html?n=50>.
26. Ревякин В. И. Музеи мира / В. И. Ревякин. – М. : Информэкспресс, 1993. – 185 с.
27. Рутинський М. Й. Музеезнавство: Навч. посібник. / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – К. : Знання, 2008. – С. 379.
28. Юрєнева Т. Ю. Музееведение: Учебник для высшей школы. – 3-е изд., испр. и доп. / Т. Ю. Юрєнева. – М. : Академический проект, 2006. – С. 339.
29. Афанасьев О. Є. Скандени України як важливий туристичний ресурс / О. Є. Афанасьєв, Є. В. Бурлака, Ю. М. Маркіна. // Туристична індустрія: сучасний стан та пріоритети розвитку: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Луганськ, 6–7 травня 2009 р.) – Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. – С. 80–84.
30. Шулепова Э. А. Музеефикация памятников архитектуры / Э. А. Шулепова // Российская музейная энциклопедия : В 2 т. – М., 2001. – Т. I, – С. 390.
31. Буланова Н. М. Музеефікація історико-архітектурних пам’яток міста Дніпропетровська : меморіально-персоналогічний аспект / Н. М. Буланова // Видатні особистості : музейна персоналістика : Матеріали обласної музейної конференції до Міжнародного дня музеїв та 75-річчя Дніпропетровської області. – Дніпропетровськ : АРТ-ПРЕС, 2008. Вип. 10. – С. 338.
32. Прибєга Л. В. Музеефікація об’єктів архітектурно-містобудівної спадщини: Методологічний аспект / Л. В. Прибєга // Українська академія мистецтва. – 2012. – Вип. 19. – С. 159–162.

ОПЕРИРОВАНИЕ ПОНЯТИЕМ “МУЗЕЕФИКАЦИЯ” В ПАМЯТКООХРАННОЙ СФЕРЕ

Дарина Ярош

Аннотация. На основе анализа научно-теоретического опыта в памятноохранной сфере рассматриваются вопросы возникновения и формирования понятия «музеефикация».

Ключевые слова: музеефикация, культурное наследие, памятники архитектуры и градостроительства, источники информации, историография.

STATE OF STUDY OF THE CONCEPT “MUSEUMIFICATION” IN THE FIELD OF CONSERVATION OF MONUMENTS

Daryna Yarosh

Annotation. Based on the analysis of scientific and theoretical experience in the field of conservation of monuments, highlights the issues of the origin and the formation of a concept of “museumification.”

Key words: museumification, cultural heritage, monuments of architecture and urban planning, information sources, historiography.